

رسول خدا (ص) تکلیف ما را روشن می‌کنند که علم سه نوع است یا «آیه محکمه» و یا «فریضة عادله» و یا «سنة قائمه».

شماره پرسش: ۱۰۹۴۵

تاریخ ارسال پرسش: ۱۳۹۳/۱۰/۲ ۰۶:۰۰:۰۰

متن پرسش

با عرض سلام و خسته نباشید خدمت استاد عزیز: ۱. شما در کتاب های مختلف خود به انواع مختلف اشاره کرده اید که هر تغییری که بخواهد در زندگی و آرمان انسان امروز حاصل بشود، مقدمه اش این است که "عالم" آن ها عوض بشود. حال سوال اینجاست که عالم انسان ها چگونه عوض می شود؟ یعنی تغییر عالم انسان ها که باعث تغییر در شئون مختلف زندگی آن ها می شود خود چگونه حاصل می شود؟ ۲. آیا شما تقسیم بندی دین به سه حوزه عقاید، اخلاق و احکام را تقسیم بندی صحیح و جامعی می دانید؟ با تشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- در کتاب «عالم انسان دینی» عرایضی داشته‌ام ۲- تقسیم‌بندی خوبی است. رسول خدا (ص) تکلیف ما را روشن می‌کنند که علم سه نوع است یا «آیه محکمه» و یا «فریضة عادله» و یا «سنة قائمه». روایت می‌فرماید: «فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) ذَاكَ عِلْمٌ لَا يَضُرُّ مَنْ جَهَلَهُ وَ لَا يَنْفَعُ مَنْ عِلِمَهُ. ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ (ص) إِنَّمَا الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ آيَةٌ مُحْكَمَةٌ أَوْ فَرِيضَةٌ عَادِلَةٌ أَوْ سُنَّةٌ قَائِمَةٌ وَ مَا خَلَاهُنَّ فَهَوَ فَضْلٌ» رسول خدا (ص) درباره مردی که علم انساب می‌دانست و مردم دور او حلقه زده بودند و او را علامه می‌دانستند، فرمودند؛ آن علمی که او می‌داند علمی است که نه دانستنش برای کسی نفعی دارد، و نه ندانستنش موجب ضرر می‌شود، بلکه علم واقعی علم به سه چیز است: علم به آیه‌ای محکم، یا فریضة‌ای عادل و یا سنتی قائم، و خارج از این سه همه فضل است و نه علم. پس طبق سخن رسول خدا (ص) یا باید بتوانی با نور آیه‌ای از آیات الهی مرتبط شوی، و یا واجباتی را بشناسی و دل را در مسیر آن قرار دهی و یا سنت قائمه‌ای را بیابی و در عالم آن زندگی کنی و صاحب «وقت» شوی. یعنی ابتدا باید انسان آیه و نشانه‌ای محکم خدا شود، نه این‌که نشانه‌های خدا را صرفاً بخواند و بداند. به عبارت دیگر باید جان ما منور به عقاید توحیدی گردد. فریضة‌ای عادل یعنی واجبات تعدیل کننده، که قوای نفسانی و حیوانی را در فضای فطری متعادل می‌کند و ما را از افراط و تفریط دور می‌کند و جان ما را موصوف به اوصاف الهی می‌گرداند، که این دومین نوع علم است. سومین نوع علم، سنت قائمه است یعنی روشی که بر حلال و حرام الهی قائم باشد تا ما را به توحید برساند و این غیر از علم به حلال و حرام خداست، عالم کسی است که آن‌ها را در وجود خود قائم کند و جان او مستغرق اوامر و نواهی الهی گردد. در اثر این سه نوع علم است که انانیت انسان نفی گشته

و توحيد الهى بر همه ى مراتب وجود او سايه مى افكند. موفق باشيد